

Prohřešky jsou hlavně při prodeji

Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI) je dozorovým orgánem, která má ve svém portfoliu i čerstvé ovoce. Podle zjištění SZPI zjištěné prohřešky však většinou nesměřují k prvovýrobci, ale z větší části právě k obchodníkům. Jejich přístup ke komoditám, jako jsou ovoce a zelenina, je často „macešský“. Situace se sice postupně zlepšuje, ale stále není srovnatelná s Rakouskem nebo Německem, kde je péče personálu o zboží při prodeji ovoce a zeleniny jiná než u nás. Výsledky kontrol v této oblasti přiblížil minulý týden na tradičních Ovocnářských dnech ředitel SZPI Martin Klanica.

Zuzana Polová

Státní zemědělská a potravinářská inspekce provedla v minulém roce přes 43 480 kontrol výroby, dovozu, prodeje, internetového obchodu, celních skladů a provozoven společného stravování. Vyдалa 167 pravomocných rozhodnutí ve správním řízení, jejichž součástí byly delikty související s nevyhovujícími vzorky čerstvého ovoce. SZPI vloni pravomocně vydala 2677 rozhodnutí. Celková výše pokut dosáhla téměř 139 milionů korun. Konkrétně v segmentu čerstvého ovoce, zejména u prodejců, uložila pokuty ve správním řízení ve výši 34 milionů korun, což je z celkového objemu pravomocně uložených pokut číslo alarmující. Problémy přitom nejdu za prvovýrobci a pěstiteli. U prvovýrobci bylo odebráno 40 vzorků a všechny byly vyhovující. Ve velkoobchodu to bylo 497 vzorků, z toho 0,4 procenta bylo nevyhovujících.

My jsme při kontrolách u prvovýrobci nezjistili žádný nedostatek týkající se jakosti zboží, které bylo připraveno k expedici. Jinak už tomu bylo u velkoobchodníků a situace je velmi

tristní u maloobchodu, kde 31 procent z 801 hodnocených šarží bylo nevyhovujících. Jde o relativní číslo, protože inspektor, který přijde do obchodního řetězce, projde celé spektrum nabízených druhů. Tam, kde předpokládá, že by šarže mohla být nevyhovující, provedou se další testy.

Obchodníci většinou neumí, až na čestné výjimky, prodávat ovoce a zeleninu tak, jak by si zasloužila. Degraduje to pak celý segment a perfektní kvalitu, která je dodávána od výrobců a pěstitelů. Potíže jsou také právě v povinnosti identifikace země původu. Stává se nám, že tam visí údaj o tom, že ten či onen druh ovoce nebo zeleniny je označen jako z České republiky, ale je z jiného konce světa. Označování země původu je problém a je to nedostatek, s kterým se setkáváme. Například na původním obalu je ještě uvedeno, že zboží je z Uruguaye nebo Brazílie a nad tím je psáno, že původ je ČR. Takže spotřebitel je klamán.

Vloni inspekce přijala přes 5000 podnětů ke kontrole od spotřebitelů. Z toho bylo 1592 oprávněných a 2577 neoprávněných, zbývající část není uzavře-

na nebo tyto podněty byly postoupeny jiným kontrolním orgánům. Podněty se často týkají jakosti, výskytu hniloby nebo plísně, označování země původu. Na základě těchto podnětů bylo zkontrolováno 238 šarží čerstvého ovoce, z nichž nevyhovělo 90 šarží.

Sektor ovoce a zeleniny je svázán řadou legislativních norem. Jde například o nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými komoditami. Další jsou

prováděcí pravidla a zvláštní obchodní normy pro deset produktů; tam se řadí jablka, citrusové plody, kiwi, broskve, nektarinky, hrušky, jablka, stolní hrozny vinné révy. Zahrnují minimální požadavky na jakost, zralost či zemi původu. Celkem na základě této legislativy bylo zkontrolováno 1338 šarží čerstvého ovoce, z toho legislativním požadavkům nevyhovělo 246 šarží. Nejvíce šlo o bobulové ovoce, následně citrusové, peckové. Jde zejména o otlaky, plíseň, deklarace země původu a tak dále. Při zjištění prohřešků se převážně nejedná o defekty, které by měly vazbu na bezpečnost potravin. Velice náchylné na otlaky a podobně je bobulové ovoce, proto je podíl bobulového ovoce nejvyšší.

SZPI prověřuje při dovozu ze třetích zemí a vývozu z EU rovněž splnění kvalitativních parametrů. Při dovozu bylo vloni nahlášeno 39 zásilek ovoce a vystaveno 17 certifikátů. Na vývoz do třetích zemí byly nahlášeny tři zásilky, kterým byly uděleny certifikáty. Podle vyhlášky o informační povinnosti pak bylo vloni nahlášeno 69 tisíc zásilek ovoce. Z toho bylo zkontrolováno 1047 zásilek, dva vzorky ne-

vyhověly kvůli chybnému značení.

Co se týká laboratorních analýz, jsou pravidelně sledována rezidua pesticidů. V roce 2014 byla rezidua pesticidů detekována u 66 procent analyzovaných vzorků ovoce a zeleniny a u dvou šarží byl překročen maximální reziduální limit, šlo o jablka a hrozny. V roce 2015 byl u 68,8 procenta odebraných vzorků pozitivní nález rezidua pesticidů, jedenkrát u jablek a dvakrát u stolních hroznů, kde byl překročen maximální reziduální limit.

Provedli jsme i kontrolní akci v rámci projektu ovoce a zelenina do škol. Všechny vzorky, které byly analyzovány z hlediska bezpečnosti a kvality, vyhověly požadavkům.

Chtl bych ještě připomenout farmářské trhy. Důkazem toho, že ani na těchto trzích není vždy všechno úplně v po-

řádku, jsou tři případy nevyhovujících vzorků jahod, které byly odebrány právě na farmářských trzích. Nelze se spolehnout na to, že zboží, které se prodává na těchto trzích v biokvalitě, je prostě reziduálně pesticidů. Opak může být pravdou. Farmářské trhy nejsou podle mě samospasitelné, je to určitá cesta, určitá alternativa. Je falešné se domnívat, že to, co se prodává na farmářských trzích, je bez problému.

Za pozitivní považuji, že u prvovýrobci nebyl za rok 2015 zjištěn žádný nevyhovující vzorek. Někteří mohou upozornit, že objem kontrol u prvovýrobci není tak vysoký jako u obchodníků, ale je to logické, protože, proč bychom měli vynakládat lidské a finanční prostředky na něco, kde zjištění nemáme nebo jsou zanedbatelná, na rozdíl od segmentů, kde vidíme problémy. ■